

Pratarmė

Šio tomo *pirmame skyriuje* „Metodologinės išvalgos“ visų pirma iškeliami ugdymo mokslo idėjų įvairovės ženklavimo problema. Turint galvoje, kad pedagogikos istorijos bėgyje susikaupusios idėjos tampa skirtingų ugdymo teorijų, koncepcijų, kryptių, srovių ar paradigmu genezės pagrindu, siekiama aptarti ugdymo idėjų ženklinimo patirtį ir prieigas. Lyginamosios analizės ir modeliavimo dėka bandoma supažindinti skaitytojus su kai kuria Lietuvos ugdymo idėjų skirstymo, klasifikavimo bei sisteminimo praktika, taip pat aprašyti tarptautines ugdymo teorijų konvergencijos tendencijas. Visa tai sudaro galimybes tiksliau įvertinti esamą ugdymo mokslo būklę ir kartu prognozuoti jo tolesnės raidos kryptis. Šių idėjų kontekste iškeliami ir hermeneutikos metodo taikymo problema, nagrinėjama remiantis tradicionalizmas vs šiuolaikiškumas paradigma, siūlančia daugiareikšmes tiesos interpretacijas. Norima pagrįsti, kad būdamas diskursyvus savo prigimtimi hermeneutikos metodas leidžia giliau išvelgti tiek žmogaus gyvenimo, tiek žmogaus ugdymo daugiaprasmiškumą. Šiame skyriuje taip pat atkreipiamas dėmesys į ugdymo patyrimo svarbą ir jo pritaikymą gerinant mokymo(si) paradigmos įgyvendinimą bendrojo lavinimo mokykloje. Pradžios tašku pasirinkus J. Dewey pragmatizmo filosofiją, siekiama išryškinti teorinius mokymo(si) remiantis patyrimu pagrindus: ugdančio patyrimo

sampratą, svarbiausius ugdančio patyrimo principus, elementus ir mokymo(si) per ugdantį patyrimą proceso ypatumus. Šalia to pristatomi empirinio fenomenologinio tyrimo rezultatai, atskleidžiantys metaforą kaip muzikinio ugdymo prasminę išraišką. Siekiama parodyti esminę metaforos reikšmę apibūdinant ugdytojo ir ugdytinio individualią muzikinę patirtį ir ir ugdymo procese įgyjant bei perduodant naujas muzikos prasmes.

Antrame skyriuje „Šiuolaikinių tyrimų kryptys“ pirmiausia ryžtamasi aptarti šio laikmečio paauglių dvasinių vertybių išgyvenimų kaitos tendencijas. Remiantis longitudinalinių tyrimų duomenimis, išryškinama šių išgyvenimų pobūdis, šaltiniai, dinamikos ypatumai ir keliamos aktualios ugdymo problemos, ypač išskylančios gnostinių išgyvenimų srityje. Ten pat vertingos informacijos pateikiama apie Latvijos paauglių pasiekimus matematikos srityje, grindžiamus lyginamaisiais tarptautinių tyrimų duomenimis. Be to, chemijos dalyko mokymo(si) pagrindu analizuojama to paties amžiaus mokinių pažintinių mokėjimų problema: pažintinių mokėjimų vieta tarp kitų giminingų ugdymo rezultatus apibrėžiančių sąvokų, samprata ir raiška. Skyrius baigiamas vizualinio mokytojo įvaizdžio, apibūdinamo palyginus tarptautinio tyrimo metu iš dešimties šalių – Anglijos, Pietų Afrikos, Serbijos, Slovėnijos, Graikijos, Bulgarijos, Latvijos, Turkijos, Pakistano

ir Meksikos – mokinių ir mokytojų gautus tyrimo duomenis.

Trečias skyrius „Švietimo politikos iššūkiai“ pradedamas tarptautiškumo politikos iššūkių Lietuvos aukštajam mokslui aptartimi, išryškinančia nacionalinės švietimo politikos studijų tarptautinimo srityje kaitos tendencijas bei tarptautinių, globalizacijos ir ES Bolonijos procesų prieštarinę įtaką. Be abejo, nemažai iššūkių sukelia ir dabartinių lietuvių – emigrantų tautinio tapatumo formavimasis daugia-kultūroje aplinkoje. Suprantama, kad šiuo atveju ypač svarbu skirti reikiamą dėmesį jaunosios kartos nacionaliniam atsparumui stiprinti. Todėl šiame skyriuje analizuojama reali mokinių tautinio tapatumo formavimosi situacija Airijos vidurinėse mokyklose atskleidžia tiek tos šalies taikomo tarpkultūrinio modelio teorinę ir

praktinę dermę, tiek pačių mokinių požiūrį į tautiškumą ir jo puoselėjimą. Šalia to rašoma ir apie didelį pedagogo vaidmenį ugdant tautinį tapatumą, iškeliant jo požiūrio į gimtąją kalbą svarbą profesinėje veikloje ir ypač pripažįstant kaip savo kalbos tobulintojo ir kalbinio tapatumo puoselėtojo vaidmenį. Pabrėžiama, kad pedagogo komunikavimo kompetencijos tobulinimas būnant mažos tautos atstovu bei įsigalint elito kalboms tampa vienu iš iššūkių. Yra ir neformaliojo suaugusiųjų švietimo politikos, susijusios su tam tikrais valstybinio ir privataus mokymo sektorių skirtumais, egzistuojančiais pagal pasirenkamų mokymo kursų programą, iššūkių, rašoma ir apie dalyvavimo neformaliame švietime motyvaciją, patiriamus sunkumus, mokymosi intencijas ir jų ryšį su turimomis aspiracijomis.

Vanda Aramavičiūtė